

Thesis Title	The Complexity of Adaptation and Local Responses to a Residential Cluster Program: A Case Study of an Agricultural Commune in An Giang Province, Vietnam	
Author	Mr. Hua Hong Hieu	
Degree	Master of Arts (Sustainable Development)	
Thesis Advisory Committee	Prof. Dr. Yos Santasombat	Advisor
	Lect. Phrek Gypmantasiri	Co-advisor

ABSTRACT

The Mekong Delta of Vietnam has, throughout its existence, been powerfully shaped by natural flood cycles. The local people have been familiar with 'living with the floods' for a long time; however, after a particularly severe flood in the Delta in 2000, the Government of Vietnam formulated a program to construct residential clusters/dykes aimed at mitigating flood disasters as well as creating more sedentary lives for the local people, who had previously moved out every time a flood came. However, it seems that the aims of the residential cluster in Long Phu village, O Long Vi commune, Chau Phu District in An Giang Province are not only to mitigate flood damage but also to develop agriculture. Although the residential cluster program in this village has brought some opportunities for people to access local public services, such as electricity, roads, schools and clean water, it has also brought unfavorable conditions for the landless people.

This study is an attempt to: (1) understand the displacement process for different groups of people following the introduction of the residential cluster program in O Long Vi commune, (2) determine the impacts of the program on the lives of different groups of people and the marginalization process that has taken place in the

new location, and to (3) analyze and identify the process of adaptation and the adaptive strategies used by different groups of people in the residential cluster.

The research was conducted in the residential cluster of Long Phu village in O Long Vi commune. A total of 60 households were interviewed; 50 inside and ten outside the residential cluster. The 50 households inside the residential cluster were divided into five groups, consisting of two farm holding groups and three landless groups.

This study found that the local authority has constructed the residential cluster and encouraged landless people to buy land and housing units using long term credit, and local people have had to select their location through a 'ballot' process. The displacement of landless people has caused a disruption in the social relation between landless people and landowners. In addition, landless households have also lost space and small pieces of land used to raise livestock, grow vegetables and to fish. Furthermore, the results show that since resettlement, the landless people have lost access to fish and have been unable to raise livestock, and so have depended more on external interventions, especially migration.

This study shows that different groups of households have responded differently to the residential cluster program. Landowners have had a good opportunity to gain in terms of their business, as well as being able to retain their previous livelihood activities on-farm. Meanwhile, most landless groups have had to change their livelihood activities from on-farm to non-farm activities, or diversify their non-farm activities, or most often migrate. In addition, in order to improve their livelihoods they have also negotiated with the local authorities and with neighbors as part of their everyday practices, by chatting and complaining.

The study concludes that the residential cluster at Long Phu village in O Long Vi commune has not only brought with it positive impacts, but also negative ones for different groups of households. In addition, these different groups of households have had to develop different livelihood strategies in response to the program. Finally, this study suggests that the local government should reconsider this program, in order to look towards a strategy that creates sedentary lives and viable livelihoods for the landless households in the commune.

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	ความซับซ้อนของการปรับตัวและการตอบสนองของชาวบ้านต่อ โครงการจัดที่อยู่อาศัย: กรณีศึกษาชุมชนเกษตรในจังหวัดอันยาง เวียดนาม	
ผู้เขียน	นายหัว หง หิว	
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาอย่างยั่งยืน)	
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ศาสตราจารย์ ดร. ยศ สันตสมบัติ	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
	อาจารย์ พฤกษ์ ยิบมันตะสิริ	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

บริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงเปลี่ยนรูปร่างไปตามโครงน้ำท่วมที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ คนท้องถิ่นแถบนั้นมีความคุ้นเคยกับการอยู่กับส ภาพน้ำท่วมมาเป็นเวลานาน อย่างไรก็ตาม หลังจากน้ำท่วมใหญ่ในบริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงในปี 2543 รัฐบาลเวียดนามได้สร้างกลุ่มที่อยู่อาศัยขึ้นเพื่อลดหายนะจากภัยน้ำท่วมพร้อมทั้งเพื่อทำให้ความเป็นอยู่ของคนท้องถิ่นมีความเป็นหลักแหล่งมากขึ้น จากเดิมที่ต้องย้ายที่อยู่เวลาเกิดน้ำท่วม ในขณะที่เดียวกันดูเหมือนว่าเป้าหมายของการจัดตั้งกลุ่มที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านลองฟู ชุมชนโกลองวี อำเภอเจาฟู ในจังหวัดอันเถียงไม่เพียงแต่ช่วยลดความเสียหายจากภัยน้ำท่วมหากแต่ยังเป็นเการช่วยพัฒนาเกษตรกรรมด้วย แม้ว่าโครงการสร้างกลุ่มที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านนี้เป็นการสร้างโอกาสสำหรับหลายๆ คนในการเข้าถึงบริการสาธารณะ อาทิ ไฟฟ้า ถนน โรงเรียนและน้ำสะอาดในขณะที่เดียวกันมันก็ทำให้มีคนไม่มีที่ดินทำกินเกิดขึ้น

งานศึกษานี้มีจุดประสงค์เพื่อ (1) เข้าใจในกระบวนการโยกย้ายที่อยู่สำหรับคนหลายๆ กลุ่มหลังจากมีการสร้างกลุ่มที่อยู่อาศัยในชุมชนโกลองวี (2) เพื่อชี้ให้เห็นถึงผลกระทบของโครงการที่มีต่อคนแต่ละกลุ่มและกระบวนการที่ทำให้เกิดการเป็นคนชายขอบในพื้นที่ใหม่ที่ได้อาศัยไปอยู่ และ (3) เพื่อ

วิเคราะห์และชี้ให้เห็นถึงกระบวนการและยุทธศาสตร์ในการปรับตัวสำหรับคนกลุ่มต่างๆในกลุ่มที่พักอาศัยจัดตั้งโดยรัฐ

พื้นที่วิจัยของงานศึกษานี้คือกลุ่มที่อยู่อาศัยของหมู่บ้านลองฟูในชุมชนโกลองวี ได้มีการสัมภาษณ์ชาวบ้านจาก 60 หลังคาเรือน โดย 50 หลังคาเรือนเป็นคนที่อยู่ในเขตกลุ่มที่อยู่อาศัย และอีก 10 หลังคาเรือนอยู่นอกกลุ่ม จากจำนวน 50 หลังคาเรือนได้แบ่งออกครัวเรือนเป็นห้ากลุ่มย่อยด้วยกันคือ คนที่มีพื้นที่สำหรับการเพาะปลูกสองกลุ่มและคนที่ไม่มีพื้นที่ทำกินสามกลุ่ม

งานศึกษานี้พบว่าการสร้างกลุ่มที่อยู่อาศัยโดยเจ้าหน้าที่รัฐในท้องถิ่นเป็นการผลักดันให้คนไม่มีที่ดินซื้อที่ดินและบ้าน โดยการให้กู้ระยะยาวและคนในท้องถิ่นได้มีที่พักอาศัยโดยผ่านกระบวนการหยั่งเสียง การโยกย้ายที่อยู่ของคนไม่มีที่ดินทำให้เกิดการบั่นทอนความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างคนไม่มีที่ดินและคนที่เป็นเจ้าของที่ดิน กล่าวคือคนไม่มีที่ดินก็จะไม่มีพื้นที่ในการเลี้ยงปลุสัตว์ ปลูกผักและเลี้ยงปลา ยิ่งไปกว่านั้นผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่าตั้งแต่มีการตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยใหม่ชาวบ้านที่ไม่มีที่ดินทำกินไม่สามารถเข้าถึงแหล่งหาปลาได้ ไม่สามารถเลี้ยงสัตว์ได้และจำต้องพึ่งพาการแทรกแซงจากภายนอกโดยเฉพาะอย่างยิ่งการย้ายถิ่นฐาน

งานศึกษานี้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มครัวเรือนต่างกันมีการปรับตัวต่อโครงการกลุ่มที่อยู่อาศัยต่างกัน ชาวบ้านที่มีที่ดินมีโอกาสดีกว่าในการทำธุรกิจ รวมไปถึงยังคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตที่เคยปฏิบัติเช่นการทำเกษตร ในขณะที่ขยวกันกลุ่มที่ไม่มีที่ดินต้องเปลี่ยนวิถีชีวิตจากภาคการเกษตรมาเป็นภาคนอก การเกษตร หรือส่วนใหญ่อพยพออกไปทำงานที่อื่น กล่าวคือในการปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่พวกเขามีการเจรจาต่อรองกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นของรัฐและเพื่อนบ้านซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ กิจวัตรประจำวัน โดยการสนทนาและการพรั่าบ่น

งานศึกษานี้สามารถสรุปว่าโครงการกลุ่มที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านลองฟู ชุมชนโกลองวีไม่ได้นำมาเพียงผลที่เป็นแง่บวกเท่านั้นหากแต่นำมาซึ่งผลที่เป็นแง่ลบด้วยสำหรับกลุ่มครัวเรือนที่แตกต่างกัน และความแตกต่างของกลุ่มครัวเรือนนี้ทำให้ชาวบ้านมียุทธศาสตร์การดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันในการปรับตัวต่อโครงการที่อยู่อาศัย ท้ายที่สุด งานศึกษานี้ขอเสนอแนะว่ารัฐบาลท้องถิ่นควรวางทบทวนโครงการนี้ใหม่เพื่อที่จะสร้างยุทธศาสตร์ในการสร้างความมั่นคงและสร้างความยั่งยืนในการดำรงชีวิตของเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินในชุมชน